

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๖๗

วันที่ ๒๕ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลจังหวัดศรีสะเกษ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย เพื่อดำเนินคดีเลือกตั้งประกอบด้วย มาตรการทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีเลือกตั้งโดยคณะกรรมการเลือกตั้ง มาตรการทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีเลือกตั้งโดยศาลยุติธรรมประกอบด้วยศาลฎีกาและศาลอุทธรณ์ และมาตรการทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีเลือกตั้งโดยศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง กรณีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งใด ให้ถือว่าผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อสร้างหลักประกันให้กับผู้เสียหายในคดีอาญาด้วยความเป็นธรรม พัฒนาการการรับรองและคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายเริ่มขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ได้มีการจัดตั้งการประชุมระหว่างประเทศเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรม เป็นครั้งแรก ณ กรุง Jerusalem ประเทศอิสราเอล ผลการประชุมทำให้แนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ

ของผู้เสียหายได้รับการยอมรับเป็นหลักการระหว่างประเทศ และมีการจัดตั้งสถาบันระหว่างประเทศเกี่ยวกับวิชาเหี้ยออาชญากรรม ณ เมือง Bellagio ประเทศอิตาลีในลำดับต่อมา

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

มาตรา ๒๒๕ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก แล้วแต่กรณี หรือรู้เห็นกับการกระทำของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๒๒๔ (๔)

คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาหรือศาลอุทธรณ์ตามมาตรา นี้ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาซึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวนและให้ดำเนินการโดยรวดเร็ว

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๑๖๙ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เกิดขึ้นในเขตเลือกตั้งใด ให้ถือว่าผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๑๖๙ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรองและคุ้มครองผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คำว่า “ผู้เสียหาย” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานหนึ่งฐานใด รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ ดังนั้น คำว่า “ผู้เสียหาย” จึงหมายถึง บุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำ

ความผิดนั้นโดยตรงซึ่งเป็นผู้เสียหายที่แท้จริง และบุคคลผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายที่แท้จริง เช่น สามีหรือภรรยา ผู้แทนโดยชอบธรรม ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล เป็นต้น เมื่อผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองดังกล่าวย่อมมีสิทธิในการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน มีสิทธิในการเริ่มคดีอาญาโดยการฟ้องคดีอาญาต่อศาล และสิทธิในการระงับคดีอาญานอกจากนั้น คำว่า “ผู้เสียหาย” ยังหมายถึง เอกชนผู้หนึ่งผู้ใดที่ได้รับความเสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) ด้วย ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๘๑/๒๕๔๑ การที่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองเป็นผู้เสียหายในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ ถือเป็นการคุ้มครองบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและเพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการใช้สิทธิของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” และสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยหลักความยุติธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เสียหายในคดีอาญาและการใช้อำนาจโดยมิชอบขององค์การสหประชาชาติ ค.ศ. ๑๙๘๕ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ยังคงหลักการเดิมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๑๔ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๙ ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ดังกล่าว จึงเป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกของตนลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอันเป็นการดำเนินคดีอาญาทั่วไปกับผู้กระทำความผิด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๒๕ และ มาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๒๕ และมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ